

B 887

3. Rendeleti Közlöny a m. kir. honvédség számára
szám. Szabályrendeletek

M. KIR. HONVÉDELMI MINISZTERIUM VI. CSOPORT 1022
6. OSZTÁLY

UTASÍTÁS

I. B-6.40

a lovak és málhásállatoknak a 08 m. rögtön-
zött málhanyereggel való felszerelésére és
annak tökéletesbitése.

ELLENŐRIZVE 1918

A m. kir. honvédelmi ministerium kiadványa.

M. KIR. HONVÉDELMI MINISZTERIUM VI. CSOPORT
6. OSZTÁLY

BUDAPEST

PALLAS IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTARSASÁG

1918.

1052

TARTALOMJEGYZÉK.

	Lapszám
I. A 08 m. rögtönzött málhanyereg-felszerelésnek és tökéletesbitésének leírása	1
1. A málhanyereg	1
2. A nyereg-alsóheveder	1
3. A szügyelő	1
4. A farhám	2
5. A málhanyereg-párna	2
6. A málhakötelek	2
II. A rögtönzött málhanyereg-felszerelés felillesztése és kezelése	2
1. A málhanyereg felillesztése	3
2. A málhanyereg-párna tömése és felillesztése	4
3. A szügyelő és farhám felillesztése	7
III. Nyergelés és lenyergelés	7
1. Nyergelés	7
2. Lenyergelés	8
IV. Nyeregyomások elkerülése	9
V. Málházás; a málhásállatok megengedhető megterhelése, nettóteher	9
VI. A málhásállatok málházása	10
VII. A málhásállatoszlop összállítása	12
VIII. Eljárás a lovaknak vagy málhásállatoknak a 08 m. rögtönzött málhanyeregfelszereléssel lóva ellátásánál	15

IX. Pótlék. Tökéletesbitések a 08 m. rögtönzött málhanyereg felszerelésén	16
1. A málhanyereg	16
2. A nyereg-alsóheveder	17
3. A szűgyelő	17
4. A farhám	17
5. A málhanyeregpárna	17
A tökéletesbitett rögtönzött málhanyereg-felszerelés felillesztése	18
A málhasállatok felmálházása	19
A 15 m. málhanyereg leírása	20
X. Ábratáblák (1—12. számú ábrákkal).	

I. A 08 m. rögtönzött málhanyeregfelszerelés leírása s annak tökéletesítése.

(Lásd Függetl.)

1. A málhanyereg.

A fából készült *málhanyereg* két fakápából és két fanyereglapból áll. A szűkebb elülső és a hátulsó kápa a nyereglapok alatt két me-revitőfa segítségével egymással szemben me-revitve van. Mindegyik kápa kápaszarvakkal van ellátva. A jobboldali nyereglaphoz a két részből álló nyeregalsóheveder, a baloldalihoz pedig a két alsóhevedercsatlék (felrántó) van erősítve. A kápák alsó végei két helyen át vannak lyukasztva és a szügyelő, illetve farhám megerősítésére kötélhurkokkal vannak ellátva.

2. A nyereg-alsóheveder.

A *nyeregalsóheveder* két, szabad végeiken bőrcsatlékokkal ellátott lenhevederszalagból áll; a hevedereket a közepükre varrott bőrfeltét tartja össze. A nyeregalsóhevederhez tartozó csatosdarabok szintén hevederszalagok, melyek végein csatok és bőrbujtatók vannak bevarrva.

3. A szügyelő.

A *szügyelő* egy 2·10 m. hosszú lenhevederszalag.

4. A farhám.

A *farhám* szintén egy 2-60 *m.* hosszú hevederszalagból (farszalag) áll, melyet a ló fara körül fektetünk; továbbá egy hordszalagból, mely a farszalagot helyes fekvésében megtartja. Ezen hordszalagon egy zsinogdarab van, a farhámnak a hátulso kápához való megerősítésére.

5. A málhanyereg-párna.

A málhanyeregpárna lenvászonból készült és két párnafélből áll, melyeket a kamrarész választ el egymástól. Mindegyik párnafél tüzővarrással párnaalsó- és párnafelsőrésze van osztva; a párna külső oldalán pedig négy kötőszalagokkal ellátott vízszintes hossznyílás van. A kamrarész elül-hátul zsinogekkel van ellátva, melyekkel a párnát a kápaszarvakhoz erősítjük.

6. Málhakötelek.

Minden nyereghez *málhakötél* gyanánt négy darab 3 *m.* hosszú fűzőkötél tartozik.

II. A rögtönzött málhanyeregfelszerelés felillesztése és kezelése.

A *málhanyeregpárna megfelelő tömésével* a málhanyeret minden lóra vagy málhásállatra felilleszthetjük, legyen az alacsony vagy magas, széles vagy keskeny.

A málhanyeregpárnát *csak használatba-vételkor töltjük meg*; kitömésére csomagolóforgácsot, szalmát, rőzsét (illetve fenyőgalyaknak rövidre vágott végeit, a műyeneket Tirolban istállóaljnak használnak), végre szükség esetén megnedvesített szénát is használhatunk.

E töltelékek közül a csomagolóforgács és a rőzse felel meg a legjobban. Ezek legkevesébé térnek ki a nyereglapok és kápák nyomása alól, el nem tolódnak és így állandó, igen elmentálló és amellet lágy párnázást adnak, a mi a nyeregnyomások egyedüli ellenszere. A szalmát rövidre kell összetörni. A zsupszalma üvegszerű simasága miatt igen könnyen oldalt tolódik el és a málhanyereg nyomása alól kitér úgy, hogy a teher a nyereglapokat — de különösen a kápakat — mélyen a párnába nyomja és így nyeregnyomást okoz.

Széna mint töltelék nem igen felel meg, mert könnyen széjjeldörzsölődik.

Egy párna tömésére rendszerint körülbelül 7·5 *kg.* csomagolóforgács vagy 8 *kg.* szalma szükséges.

1. A málhanyereg felillesztése.

A málhanyerget (párna nélkül) először egy tenyérryire a lapoczkák mögé, a ló háta közepére helyezzük. Ennél arra ügyeljünk, hogy a nyereglapok hogyan fekszenek a ló hátán és a kápák végei mennyire állnak el a

ló testétől, mert a málhanyeregpárnát ezekhez képest kell kitömní.

Egyeneshátu lovaknál a nyereglapok egész hosszukban egyenletesen simulnak a ló hátára, domboruhátu lovaknál ellenben a nyereglapok végei elállanak a háttól és csak ezek közepe fekszik a háton, hajlotthátu lovaknál pedig a nyereglapok végei feküsznek a ló hátán és közepük a háttól eláll.

Ezen egyenlőtlenések eltávoztatására a málhanyeregpárnák szolgálnak; melyek kitömését tehát úgy kell végezniünk, hogy a teher nyomása, helyes tömés mellett, úgy a nyereglapok egész hosszában, mint a két kápa alatt is *egész egyenletesen* legyen elosztva.

2. A málhanyereg-párna tömése és felillesztése.

A *málhanyeregpárna tömése* a következőképen történik:

A párna négy részét először egyenletesen és pedig sovány lovakra kb. 16 cm., erős, kövér lovakra 12 cm. magasan erősen kitömjük, olyanformán, mint a fejbánkóst és a belső oldalukat egy lapos fadarabbal kiegyengetjük.

Az így kitömött párna egyeneshátu ló részére, melynél a nyereglapok laposan a hátához simulnak, meg fog felelni. Olyan lovak részére azonban, melyek hátához a nyereglapok

nem simulnak, a párnát ott, hol a nyereglap eláll, erősebben kell kitönni.

E szerint tehát egy erősen domboruhátú ló részére szolgáló málhanyeregpárnát első és utolsó harmadában, egy hajlotthátú ló párnáját pedig középső harmadában annyira kell kitönni, hogy a nyereg a ló hátára mindenütt egyenlő nyomást gyakoroljon.

A párna alsó részét, ha szükséges, még annyira utánatömjük, hogy a kápák oldalt el ne álljanak; továbbá, hogy az egész málhanyereg szilárdan és egyenletesen a ló hátán feküdjék és annak oldalt való ingása lehetőleg ki legyen zárva.

Az így előkészített málhanyeregpárnát — jól bekötött nyilásaikkal lefelé, a málhanyeregváz fölé — kamararészével együtt jól felhuzzuk a málhanyeregbe és a két zsinegdarabbal a kápákhoz erősítjük, hogy a ló marja szabadon maradjon és a hátgerincz mentén egy szabad, el nem tolható üres hely (kamra) képződjék. A málhanyeregpárna elől-hátul egyforma szélesen álljon ki a nyereg alól.

A felillesztés tehát egyedül a málhanyeregpárnára terjed ki, míg a nyereg maga csak egy szilárd vázat képez és a málha felrakását teszi lehetővé. A párna előkészítését a legnagyobb gondossággal kell végezni, hogy az állatok a nyeregnyomásoktól meg legyenek óva és így használhatók maradjanak.

Azonban teher alatt, menetek, de különösen hosszantartó lejtőn való meneteléskor még a kifogástalanul felillesztett málhanyereg-párnák is szakadatlan felügyeletet igényelnek; a nyereglapok és kápák a még laza tölteléket, különösen eleinte, erősen összenyomják és a párnákba nagyon benyomódnak, sőt egyes, nyomástól mentes helyek is fognak képződni. Feltétlen szükséges lesz tehát, hogy nemcsak a menetcél elérése után, hanem már a pihenők alatt is, a fent jelzett bajokon, a tölték egy részének kivétele, illetve az egész párna, vagy csak egyes helyek utánatömése által segítsünk. E célra a tölték anyagból kellő mennyiséget viszünk magunkkal. A málhanyereg idővel a nyeregpárnán biztos, el nem tolnakó helyet fog találni úgy, hogy a további felügyelet szükségtelen lesz.

A nyeregpárnával felszerelt málhanyeret pontosan a ló hátának közepére helyezzük és a nyereg-alsóhevedert meghuzzuk; *fel-málházott* nyereg és helyesen tömött párna mellett ilyenkor a mar, illetve a hát és a két kápa homorulata között még egy, legalább négy ujjnyi magasságu szabad térnek kell maradnia. Ha az alsóheveder esetleg túlhoszszu, akkor azt laposan a jobb nyereglap köré csavarjuk és így a szükséghez képest megrövidítjük.

3. A szügyelő és a farhám felillesztése.

A *szügyelőt* könnyen felbontható hurokkal úgy erősítjük az elülső kápa erre szolgáló kötéllyukaiba, hogy a ló torokjárata és a szügyelő között az öklöbeszorított kéz elférjen.

A *farhám* farszalagját a hordszalag bujtatóin áthuzzuk és végeivel könnyen felbontható hurokkal úgy kötjük meg a hátulsó kápa kötéllyukaiba, hogy öklünk a farszalag és a ló fara közé mindkét oldalon beférjen. A hordszalag zsinagét pedig úgy kötjük a hátulsó kápaszarvakra, hogy a hordszalag a farszalagot helyes fekvésében — négy ujjnyira a farbubok alatt — megtartsa.

III. Nyergelés és lenyergelés.

1. Nyergelés.

Nyergeléskor legelőször a ló hátán levő szőrt tenyerünkkel lesimitjük, azután a négyrét összehajtott lópokróczot — feltéve, ha ilyen van — a ló nyakáról hátrafelé huzva, baloldról úgy tesszük fel a lóra, hogy hajtása a ló marjára, négy szabad vége pedig a bal hátulsó láb felé kerüljön. Erre a málhanyerget — a jobb oldalára erősített hevedert és szügyelőt, továbbá a mindkét oldalára erősített farhámot a nyeregre fektetve — balról úgy tesszük

fel, hogy a nyereglapok szélei a ló lapoczkái mögött feküdjenek.

A lópokróczot és a málya-nyeregpárnát, melyeknek elől hátul egyenlő szélességben a nyereg alól ki kell állaniok, a párnakamrába feltoljuk, hogy azok, ha a nyereg-alsóhevedert meghuzzuk, a ló marja és hátgerince fölött ne feszüljenek.

Erre a nyereg-alsóhevedert meghuzzuk, a szügyelőt a bal oldalon megkötjük és a farhámot a ló fara köré fektetjük.

Szükség esetén a nyeret lópokrócz nélkül is használhatjuk; de ez esetben mindenkor arra törekedjünk, hogy mégis valami pokróczot, vagy esetleg kéznél levő 60 *cm.* szélességre és 80 *cm.* hosszúságra vágott pokróczdarabokat tegyünk a mályanyereg alá. Már az ilyen egyszerű pokróczdarab is lényegesen elősegíti a nyereg nyugodt fekvését, felszivja az izzadságot és kisebbíti a nyomás lehetőségét, azonfelül kiegyenlíti a párna belső oldalán esetleg mégis keletkezett egyenlőtlenségeket.

2. Lenyergelés.

Lenyergeléshez a szügyelőt és a nyereg-alsóhevedert baloldalt kibontjuk, illetve kicsatoljuk, aztán a farhámossal együtt a nyeregbe fektetjük és ezt jobbról levesszük.

IV. Nyeregnyomások elkerülése.

Nyeregnyomások elkerülésére feltétlenül szükséges, hogy a helyes nyergelés és vezetésen kívül az állatokat lenyergelés után a leggondosabban megvizsgáljuk.

A meredek hegyre való menetelést megelőzőleg a szügyelőt rövidebbre kell csatolni, hogy a teher a ló hátán, mely ilyen alkalmakkor erősen domborodik, szilárdabban álljon. Meredek lejtőn pedig a fárhámot kell szorosabbra kötni, hogy a málha előre ne csusszék, a mi a mar táján előforduló nyeregnyomások leggyakoribb okozója.

Ha nyeregnyomás keletkezik, akkor ennek okát feltétlenül ki kell kutatni és a nyeregpárnán lévő hibát a párna áttömésével *azonnal* meg kell szüntetni.

Könnyű nyomások alkalmával ajánlatos, hogy a lobos helyre hosszabb időn át hideg borogatást tegyünk ; ami, helyesen alkalmazva, az állatot többnyire szolgálatképes állapotban fogja tartani.

V. Málházás, a málhásállatok megengedhető megterhelése, nettoteher.

A háboruban előforduló minden fajtájú rakomány a fa-málhanyeregre felmálházható és azon továbbitható.

A málhásállatok megengedhető megterhelése, a pótrakományt és a málhásállat felszerelését bele nem számítva, a következő:

Minden málhásló részére . . . 60—80 kg.,

Minden szamár-öszvér (sza-

Minden szamáröszvér (sza-

már) részére 50—60 kg.

Az állatok teljesítő képessége azonban egyrészt fajuk és erőállapotuktól, másrészt a hegyi utak minőségétől függ; a fenti számok ennél fogva csak a legmagasabb terhet jelentik.

VI. A málhásállatok málházása.

A málhásállat málházása céljából a két előkészített oldalterhet jobbról és balról az állat mellé a földretesszük, azután egy-egy emberrel mindkét oldalon egyidejűleg felemeljük és a málhanyereghez köttetjük. Hibás volna, ha előbb a málhásállat egyik oldalát és csak azután a másikat terhelnék meg, mert az egyoldalu megterhelés a málhanyereg elcsúszását eredményezheti, ami nyeregnyomást okozna. Az állat málházása alkalmával arra is kell figyelni, hogy a teher csendesen legyen feltéve és nem feldobva, mert az utóbbi eljárás könnyen az állat, vagy a nyereg megsérülésére vezethetne, de legalább is megfélemlíti és ijedőssé teszi az állatot.

A terhet a fa-málhanyeregre csak a hozzátartozó négy fűzőkötéllal erősítjük.

E négy fűzőkötél közül kettőt a merevítő-fákra közvetlenül a kápa mellett úgy kötjük meg, hogy azok ivszerüen lelógjanak. Az így képződő hurkot a rakomány terjedelméhez mérten rövidebbre vagy hosszabbra kötjük.

Ezzel a nyitott hurokkal átfogjuk a rakományt, míg a másik két fűzőkötelet, melyeket előbb a hátulsó kápaszarvokhoz erősítettünk, egyelőre az említett nyitott hurkon áthuzzuk, majd az elülső kápaszarvak köré csavarjuk és végre megfelelő módon a rakományon megcsomózzuk.

A bevégzett málházás után, a málhásállatvezető hátulról nézve meggyőződik a két oldalmálha helyes és egyenlő fekvéséről és azután az állatra a pótrakományt (zab, saját hátbőrönd, lőtisztítószerek) felteszi úgy, hogy annak czélszerű elosztásával a két oldalmálha esetleges súlykülömbőségét kiegyenlítse.

Ha két málhásállatot össze kell fűzni, akkor egy kötelet (pórázkötél) az elülső állat orrszijának hátulsó részén laza fűzéssel, — melyet a kötél végének megrántásával könnyen felbonthatunk, — megerősítünk, azután azt a rakomány felett elhuzzuk és ugyancsak laza fűzéssel a hátulsó málhásállat orrszijához erősítjük. Az egyik málhásállat egy lépésnyire legyen a másiktól, amit, ha a pórázkötél

esetleg túlhosszu, ugy érhetünk el, ha ezt a hátulsó állat kötőfékéhez közel behajtjuk és lazán megcsomózzuk.

A málházásra vonatkozólag általában tartasuk szemelőtt azt, hogy legelőnyösebb, ha a két oldalrakomány ugy van a nyergen elhelyezve, hogy a felmálházott teher súlypontja az állat hátához minél közelebbre jusson, mert a teher annál szilárdabban fekszik és annál kevésbé fog inogni, minél közelebb esik súlypontja az állat hátához.

VII. A málhásállatoszlop összeállítása.

A málhásállatként használt összes lovak *melső és hátulsó lábai* körmös-patkóval legyenek ellátva.

A hegyvidékről származó málhás-állatok idomítása csak abból áll, hogy azokat a málhanyereghez, a szokatlan szügyelőhöz, farhámhoz és végre egyes előttük eddig ismeretlen rakományok látásához és hordásához szoktatjuk.

Ha sík vidékről való lovakat használunk málhásállatokul, akkor a rugós és csiklandós lovakat eleve kizárjuk; tapasztalat szerint a lovak 80 százaléka — még nehéz terepen is — akadálytalanul használható málhásállatok gyanánt. A lovakat először a málhanyereghez szoktatjuk, amit legkönnyebben néhány órán

át tartó nyereg alatti jártatással érhetünk el; eleinte gyengébben terheljük meg az állatot és arra szoktatjuk őket, hogy hegynek nyugodtan, völgynek pedig vigyázva menjenek.

Ezt, a rendelkezésre álló időhöz képest, kisebb menetgyakorlatok, gyakori fel- és lemálházás által fogjuk elérni, mely alkalmakkor a rakományokat kicseréljük.

A málhásállatot arra is kell szoktatni, hogy a vezetőt nyugodtan *kövesse*, hogy meneteléskor *az ember* üteme mérvadó maradjon. A vezető a vezetőszarat (kötőfék-kötelet) hosszan *egyik* kezében tartja és ezt a kezét hátra teszi.

Ha a málhásállat meg akarja őt előzni, akkor a kezében tartott vesszővel vagy gallyal az állatnak int és azt így visszamarádásra készíti. Ezekre néhány leczke, melyeket olyan keskeny uton tartunk, hol az állatot már a terep is arra kényszeríti, hogy vezetője mögött maradjon, elegendő lesz. A vezetésnek ez a módja úgy hegynek, mint völgynek való menetelésnél szabály maradjon; az állatok így szabadon lépkedhetnek, lépéseiket önmaguk osztják be és sokkal biztosabban mennek, mintha a kötőféknél fogva vezetnénk őket. A kötőféken való vezetésnél azonfelül a vezető az állat fejét és nyakát oldalt nyomja, ami a váll elhajlítását eredményezi, ami hosszabb meneteknél feltétlenül nyeregnyomást okoz.

Már a málhásállat-oszlopok összeállításánál lehetőleg a jövőendő szolgálati alkalmazásra gondoljunk és eszerint a gyengébb és erősebb állatokat rendszeresen osszuk el.

A legerősebb állatokat a kézfegyver-lőszer szállítására használjuk fel, mert ezeknek a csapatot a legnehezebb terepen is követniök kell. Szintén a legerősebb állatok közül választjuk ki azokat, melyek az utászszázadok műszaki felszerelésének, továbbá a táborikohó és a kovácsszerszámtáskák szállítására szükségesek. Így a málha és az élelmezés szállítására a gyengébb állatok maradnak, de ezeket is — erőállapotuk szerint — különféleképen fogjuk megterhelni, ami a szállítandó tárgyak sokféleségét tekintve, könnyen keresztül vihető.

A málhásállat-oszlopok összeállításakor és az ezekbe beosztandó állatok megrakodásánál arra is kell ügyelni, hogy az oszlopoknak lőszer- és egészségügyi oszlopokra, ütközet- és málhásvonatra való elosztása még az önállóan menetelő legkisebb csapattesteknél is, késedelem nélkül keresztülvihető legyen.

A törzsvezetők és kocsimesterek a vonat-részükbe beosztott állatok számait, illetve rakományait egy rakománykimutatásban nyilvántartani kötelesek.

VIII. Eljárás a lovaknak vagy málhás- állatoknak a 08 m. rögtönzött málhá- nyeregfelszereléssel való ellátásánál.

Ha nagyobb számú lovat vagy málhás-
állatot kell felszerelnünk, akkor a munka gyor-
sabb előrehaladása érdekében a rendelkezésre
álló munkaerőt helyesen kell beosztanunk;
e szerint minden munkásrészlegnek a munka
egy bizonyos részét fogjuk kiutalni.

Egy zászlóalj vonatának (kb. 60 málhás-
állat) felszereléséhez 1 tisztre, 2 altisztre és
16 emberre, valamint az állatok mellett lévő
málhásállatvezetőkre lesz szükség.

A munkát következőképen osztjuk el:

Első munkásrészleg. A felszereléssel meg-
bizott tiszt az állatokat elsősorban két részre
— erősebb és gyengébb állatokra — osztja.
A legénység, 1 altiszt és 4 ember, felteszi az
állatokra az üres fa-málhanyergeket, mire a
tiszt a nyereglapoknak a lovak hátán való fek-
vését megvizsgálja és azokon a háthoz nem
simuló helyeket krétával megjelöli, hogy eze-
ket a párna felillesztésénél figyelembe vegyék,
azaz jobban utána tömjék.

Második munkásrészleg. 4 ember a tölte-
léknek szánt anyagot fellazítja és a portól,
fadarabkáktól, bogáncstól, kemény füvektől,
stb. megtisztítja.

Harmadik munkásrészleg. 1 altiszt és 8 ember az összes párnákat, aszerint, ahány erősebb és gyengébb málhásállat van, 12, illetve 16 *cm.* magasra egyenletesen megtömi.

Ha a párnák meg vannak tömve, akkor a málhásállatokat egyenként elővezettetjük és a párnák felső részeit a nyergeken levő krétajelek szerint úgy utántömetjük, hogy a nyergek helyesen feküdjenek. Ezután a párnák alsó részeit szintén utána tömetjük, még pedig akként, hogy a nyergek a lovak alkata szerint jól feküdjenek és oldalt ne inogjanak.

A málhanyereg felillesztése igen egyszerű, de nagyon pontos keresztülvitelt igényel.

Egy ilyen módon felhasznált munkásosztag, ha nincs is begyakorolva, 60 málhásállatot kb. 8 óra alatt kifogástalanul fel tud szerelni.

IX. FÜGGELÉK.

A 08 m. rögtönzött málhásállat felszerelésen való tökéletesbitések.

1. A málhanyereg.

Mindkét kápaszarvon elől és hátul vas hordkamók vannak megerősítve. Mindkét nyeregtalp két-két vasgombbal van ellátva, melyek a nyeregpárnáknak a nyeregvázba való begombolására szolgálnak.

2. A nyereg-alsóheveder.

Ez nem két keskeny, hanem egy széles lenhevederszalagból áll és mindkét végén bőr-csatlék van.

3. A szügyelő.

A szügyelő egyik vége bujtatóval van ellátva, ezen bujtatót a szügyelő alsó kápakaron levő hurkon huzzuk át.

A szügyelő kb. 170—180 cm. hosszú.

4. A farhám.

Egyik végén szintén bujtatóval bír, mely a szügyelőnél leirt módon erősített meg.

5. A málhanyeregpárna.

A 08 m. rögtönzött málhasállat felszerelés tökéletesítésének főelőnye a megváltoztatott málhanyeregpárnában rejlik.

Ennek belső oldala lenvászonból, külső oldala pedig fehérítettlen vitorlavászonból készül. Két párnafélből áll, melyeket a kamra-rész választ el egymástól.

Mindegyik párnafél tűzővarrás által alsó- és felsőrészre van osztva.

A párnák felső részei tehén- és borjuszőrrel, a párnák alsó részei gyaluforgácsesal (vol-lin), szalmával, stb. vannak megtömve.

Minden párna-felső-rész ezenkívül öt kötő-zsineggel van ellátva.

A párna-alsórészek külső oldalain egy-egy a töltelék befogadására szolgáló vízszintes hossznyílás van.

Ezek a zsebekhez hasonlóak és két szijaeszkával lesznek elzárva.

A nyeregpárna külső kamrarészen két eltolható csattokkal ellátott szij van, mely arra szolgál, hogy a málhanyeregpárna a málhanyereg vázhoz erősíttessék.

A szijak a keresztezés helyén merőleges irányban csatoltatnak a kápaszarvak körül.

Ezenkívül a málhanyeregpárna felső részén kívülről még két, három-három gomblyukkal ellátott bőresatlék van.

Ezek arra szolgálnak, hogy a málhanyeregpárnát a lovak testalkatának megfelelően lehessen magasabbra vagy alacsonyabbra csatolni.

A bőresatlékok a nyeregtalpak külső oldalain levő vasgombokba erősíttetnek meg.

A tökéletesített rögtönzött málhásállat-felszerelés felillesztése.

A málhanyereg felillesztésére nézve általában ugyanaz mérvadó, mint a 08 m. málhanyeregnél.

A málhanyeregpárna felillesztésénél azonban különbség van és ennél az alábbiak veendőek figyelembe.

Aszerint, hogy milyen a ló testalkata, vaj-

jon magas, vagy alacsony-e a marja, a ló jól, vagy rosszul táplált erőállapotban van-e, szükséges lesz a nyeregpárnát emelni vagy leengedni.

A mar mindig szabadon feküdjék és közte, valamint a nyeregpárna között megfelelő ür (kamra) is legyen.

Ezen ür szűkítése a bőresatléknak megereztése, annak nagyobbitása pedig a bőresatléknak meghuzása által történik.

A párna alsó része olymódon legyen megtömve, hogy a kápa karjai a párna alsó részén egyenletesen feküdjenek s így a teher nyomása el legyen osztva.

Ezen málhanyeregpárna eleinte különös figyelmet igényel és menetek után, valamint hosszantartó leereszkedéseknél a nyeregpárna alsó részének laza tömőanyaga utánpótlendő.

Az utántömésre szükséges tömőanyag mindig elviendő.

Málhásállatok málházása.

A málhásállatok málházásánál annyiban van változás, a 08 m. rögtönzött málhásállatfelszereléssel való málházással szemben, hogy a teher mindkét oldalon a málhanyergen levő kamókra akasztható fel.

Az eljárás a következő:

A terhet vagy a málhaedényt, épügy mint a málhahevederekkel való málházásnál, mind-

két oldalon két-két málhakötéllal csavarjuk körül s ezen köteleket olyképen esomózzuk össze a teher felső részén, hogy minden málhakötél hurkot képezzen, mely körülbelül egy tenyérnyi távolságra előreáll.

A hátulsó hurok hosszabb legyen, úgy hogy a teher kissé rézsutosan lefelé és hátrafelé feküdjék. Ez azért történik, hogy a lónak az eleje hegyről lemenetel alkalmával megkönnyitessék; az esetleges nagyobb megterhelés a hegyre felmenetel alkalmával azonban nem jön tekintetbe, mert a ló hátsó része, testalkatánál fogva erősebb.

Minden málhanyereghez a teher megkötésére szolgáló négy málhakötél tartozik, minden oldalra két darab.

Lőszer málhakosaraknál a málhakötelek szükségtelenek, mivel ezen kosarak a felakasztásra szolgáló karikákkal el vannak látva.

(A málhakötelekkel való összekötözési módot lásd a mellékletben levő ábrákon.)

A mi a nyergelést, a málhásállat-oszlop összeállítását, a pórázást és a felszerelésnél való eljárást illeti, általában a 08 m. rögtönzött málhásállatfelszerelésről szóló „Utasítás“-ban foglaltak mérvadók.

A 15 m. málhanyereg leírása.

A 15 m. málhanyereg a lovassági magyar nyeregnek egyik válfaja.

Két, a ló hátának széleitől ledomborított fa nyeregtalpból és két kerek kápából áll. A nyeret, málhanyeregpárnák nélkül, csak fel tesszük a ló hátára.

A nyereg megerősítéséhez a hevedert, mely mindkét oldalon egy félgömbölyű karikában és egy egyszerű kötöszíjban végződik, — szabványos helyzetbe fektetjük és a nyereg felett lekötjük.

A nyereg szerkezete folytán a mar és a tarkószalag minden nyomástól védve van és a nyeregnyomások előfordulása lehetőleg ki van zárva.

Az elszállítandó terhet szokásos módon lekötve a nyeregre tesszük, anélkül, hogy azt a nyergen megerősítsenénk.

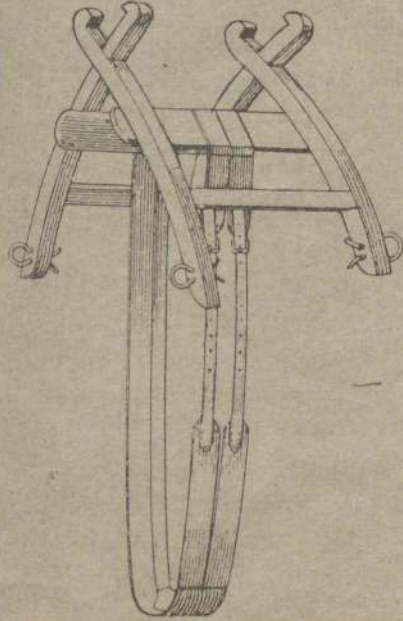
Mindkét oldalterhet lehetőleg egymással kiegyensúlyozva egy kötéllel összekötjük.

A pótrakományt a málhanyeregre vagy a rakományra helyezzük el.

A rakomány súlyának eltolódása, a mélyen fekvő súlypont következtében ritkán fordul elő és könnyen helyrehozható.

08 m. rögtönzött málhásállatfelszerelés.

Rögtönzött fanyereg.

Felnyergelt málhásállat málha nélkül.

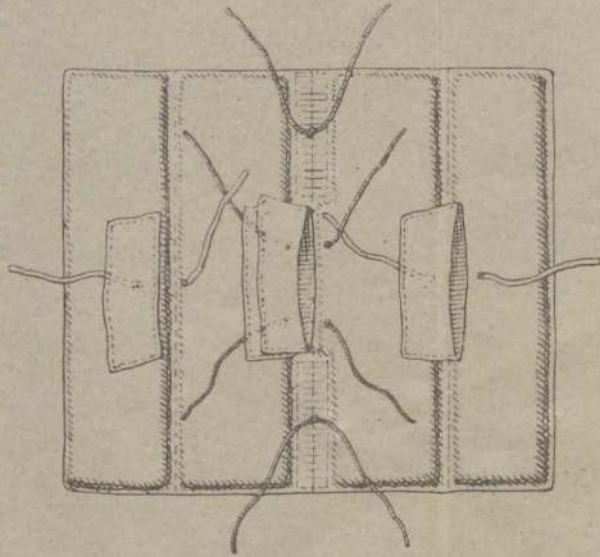

Málhásállat 2 drb nagy málhakosárrai.

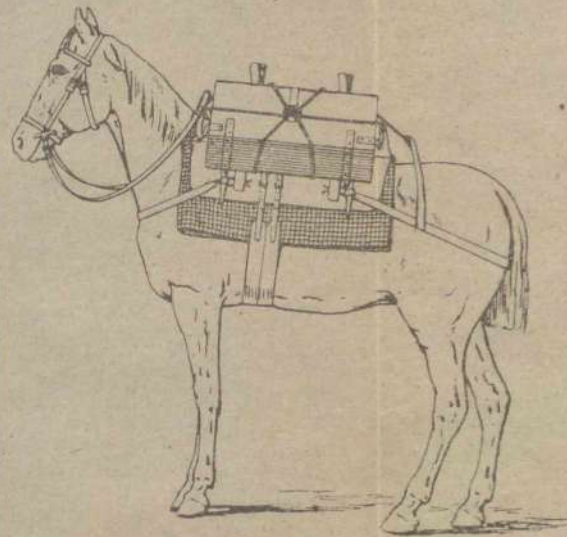

08 m. rögtönzött málhásállatfelszerelés.

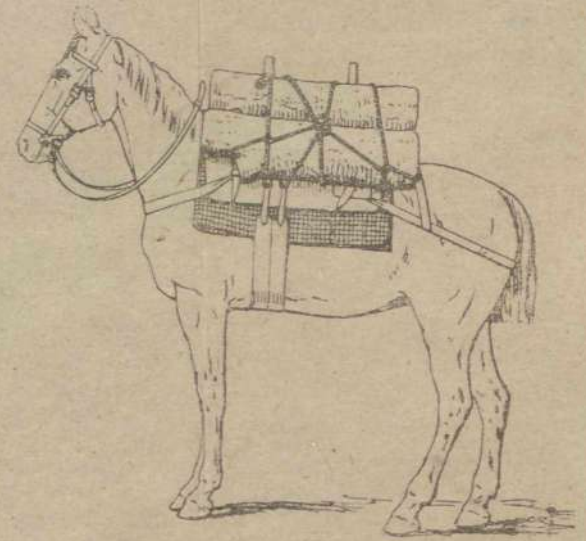
A megtöltött málhapárna felső lapja.

Málhásállat 2 drb lőszer rakasszal.

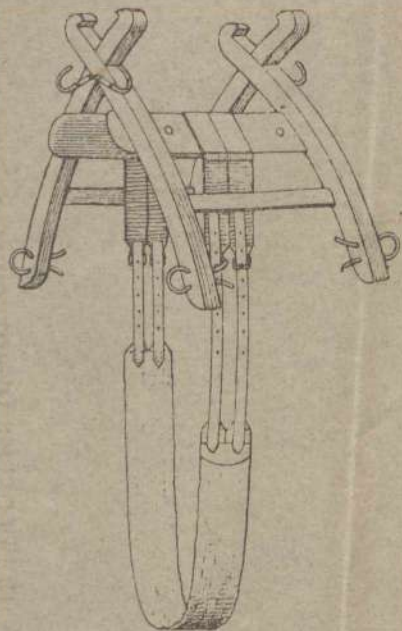

Málhásállat 2 köteg tüzelőfával.

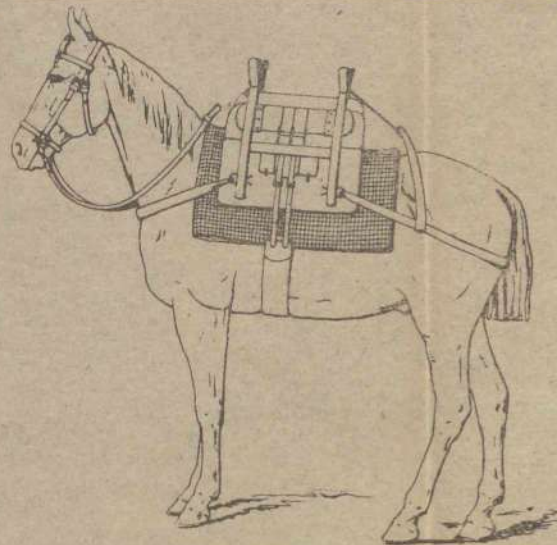

08 m. tökéletesített rögtönzött málhásállatfelszerelés.

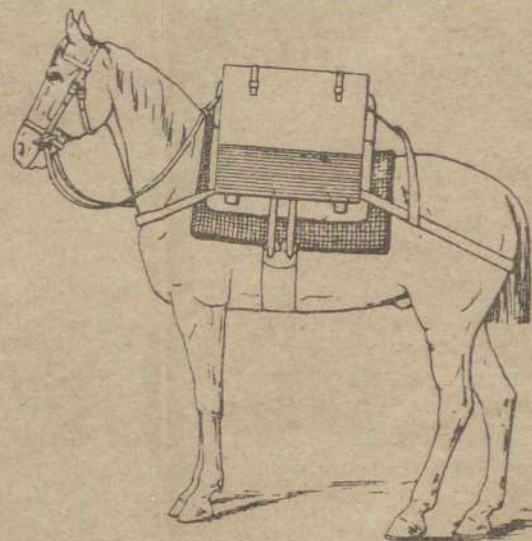
Rögtönzött fanyereg hordkamókkal.

Felnyergelt málhásállat málya nélkül.

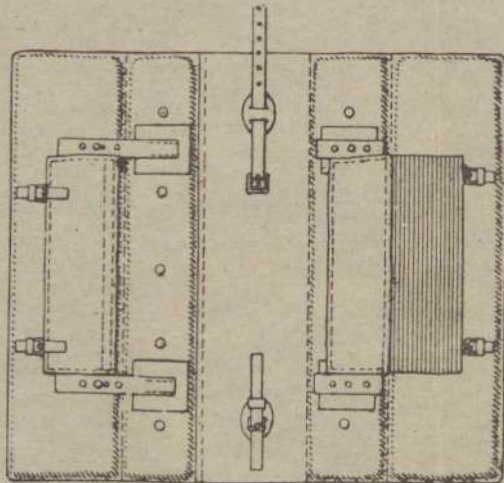

Málhásállat 2 drb főzbládával.

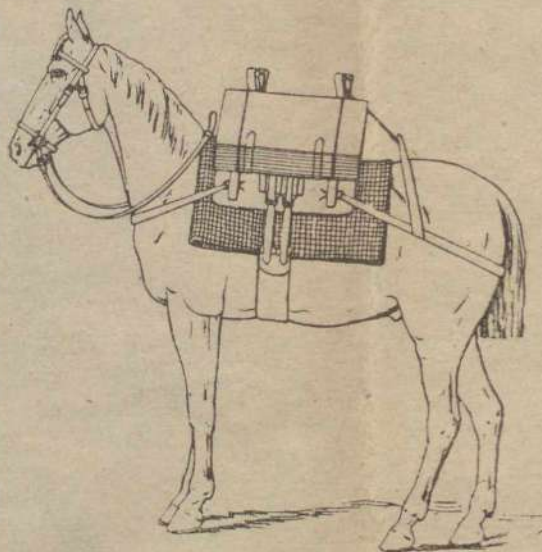

08 m. tökéletesített málhásállatfelszerelés.

A megtöltött málhapárna felső lapja.

Málhásállat 2 drb lőszer rakással.

Málhásállat 2 drb terményszákkal.

